Nova Misao Vodilja za Europu

DUH I TIJELO EUROPE

Kao umjetnici, intelektualci i znanstvenici, a prije svega kao građani, dužni smo pridružiti se raspravi o budućnosti Europe, posebno sada kada je toliko toga u pitanju. Potrebno je ponovno steći povjerenje u Europu. Uzimajući u obzir trenutačne globalne trendove, potrebno je ojačati vrijednosti ljudskog dostojanstva i demokracije. Populističke i nacionalističke misli vodilje ne smiju prevladati.

Duh i tijelo Europe naš je odgovor na poziv Europskog parlamenta i predsjednika Europske komisije za sastavljanje nove misli vodilje za Europu koja odgovara svim svojim građanima. Ovaj dokument ne donosi krajnji zaključak, već služi kao inspiracija i nadamo se da će pridonijeti raspravi.

Kako bi se ostvarilo istinsko i funkcionalno političko tijelo u Europi potrebno je jasno shvaćanje stanja duha Europe. Svjesni smo da je misao vodilja koja povezuje europsku drevnu i nedavnu prošlost sa sadašnjicom od iznimne važnosti kako bi se osigurala vizija za njezinu budućnost.

Europa je stanje duha koje je uobličeno i njegovano na temeljima duhovnog, filozofskog, umjetničkog i znanstvenog nasljeđa i potaknuto lekcijama iz povijesti. Europa sada mora postati i istinsko učinkovito političko tijelo koje zna prepoznati izazove i poteškoće s kojima se građani Europe danas suočavaju i koje je sposobno odgovoriti na njih, kao i na izazove u budućnosti. Od nezaposlenosti mladih do klimatskih promjena, od imigracije do sigurnosti podataka, popis je dug, a žurnost još i veća.

Europa je stanje duha koje nadilazi udruženje nacionalnih država, unutarnje tržište i zemljopisni obris kontinenta. Europa je moralna i politička odgovornost koju dijele ne samo institucije i političari nego i svi građani Europe. Europa svoj izvor nadahnuća pronalazi u prošlosti, ona se emancipira u sadašnjici i teži prema održivoj budućnosti. Europa je identitet, ideja, ideal.

Europa je stanje duha koje dijele njezini građani diljem kontinenta. Studenti, istraživači, znanstvenici, umjetnici, stručnjaci i političari koji žive, studiraju, rade, promišljaju i putuju izvan nacionalnih granica čine to kako bi produbili i proširili svoja znanja, izrazili svoju kreativnost i povećali svoje mogućnosti. Oni slijede i oživljavaju staze muškaraca i žena koji su još od antike, a posebno tijekom preporoda i prosvjetiteljstva, stvarali zajednički jezik glazbe i umjetnosti u Europi, njezin zajednički znanstveni i filozofski okvir, zapanjujuće bogatstvo književnosti i razgranatu mrežu trgovinskih putova.

Europa je stanje duha koje dijele muškarci i žene koji su snagom svojih vjerskih i svjetovnih uvjerenja i u najmračnijim trenucima europske povijesti iznova pružali svjetlo i osnivali nove duhovne i radne zajednice. Tijekom stoljeća pojedinci su se udruživali kako bi sudjelovali u građanskim, političkim i društvenim pokretima koji su branili prava obespravljenih, marginaliziranih i izopćenih te onih koji sebe definiraju drugačijim.

Europa je stanje duha koje se temelji na zajedničkim vrijednostima mira, slobode, demokracije i vladavine prava. Danas moramo budno čuvati i stalno potvrđivati vrijednosti i načela na kojima od samog početka počiva bit Europe. Potrebno ih je ponovno oživjeti i približiti današnjim i budućim građanima Europe i štititi ih od unutarnjih i vanjskih pritisaka.

Europa je stanje duha koje postoji i izvan njezinih granica. Zajedničke vrijednosti i načela Europe privlače velik broj ljudi. Ohrabruju ih njezina postignuća i solidarnost. Istovremeno Europa nikada ne smije zaboraviti da je njezin napredak u modernom dobu često bio povezan s kolonijalnim osvajanjima i stoga ostvaren na štetu drugih kontinenata.

MISAO VODILJA ZA EUROPU KOJA SE RAZVIJA

Povijest Europe obilježavaju i sjaj i bijeda. Njezini židovski, grčko-rimski i kršćanski korijeni uvijek su bili suočeni s uvjerenjima drugih religija i sustava vlasti. Stanje duha u Europi sazrilo je i postiglo ravnotežu tek u moderno doba i nakon strahovitih katastrofa u 20. stoljeću, što je dovelo do ideje jedinstva u različitosti.

U stoljeću koje se proteže od 1914. – 2014. dogodile su se tri velike kušnje koje su rezultirale temeljitim promjenama.

• KRAJ RATOVA

Projekt europske integracije rođen je kao Feniks iz pepela nakon prvog i drugog svjetskog rata. Prije sto godina Europa je svoju dušu izgubila na bojištima i u rovovima. Nakon toga nanijela si je prokletstvo koncentracijskih logora i totalitarističkih sustava povezanih s ekstremnim nacionalizmom, antisemitizmom, ukidanjem demokracije i vladavine prava te žrtvovanjem osobne slobode i suzbijanjem civilnog društva. Međutim, završetkom Drugog svjetskog rata ideal Europe koja je ujedinjena načelom međusobnog uvažavanja i vrijednostima slobode i demokracije donio je izbavljenje. Europski je duh obnovljen. Danas je proces europske integracije suprotstavljen protiv svih oblika rata.

• PAD ŽELJEZNE ZAVJESE

Godina 1989. obilježila je novu eru za Europu. Diljem srednje i istočne Europe tijekom godina mobilizirala se energija, strast i otpor prema komunističkim režimima i njihovoj zatupljenoj ideologiji. U godinama koje su uslijedile nakon 1989., ponovno je uspostavljena vrijednost demokracije i slobodno tržište postalo je stvarnost u cijeloj Europi. Ostvarivanje slobodnog kretanja ljudi, robe, usluga i dobara značila je izvanrednu pobjedu nad vrstom razmišljanja kojom se nastojalo nametnuti jedinstvenu viziju stvarnosti i podići zidove. Pretvorba polarizirane Europe u višepolnu Europu značila je i novu eru međusobne umreženosti i interakcije među ljudima i državama. Zahvaljujući Europskoj uniji osiguran je vizionarski okvir i osjećaj dužnosti koji je bio potreban kako bi se odgovorilo na golemi izazov ponovnog ujedinjenja Europe. Otkucaj europskog srca počeo se osjećati u svim njezinim žilama.

• GOSPODARSKI KRAH

Godina 2008. obilježila je početak gospodarske krize koja je dovela do gubitka milijuna radnih mjesta i rasta nezaposlenosti na razine koje su u europskim zemljama bile nezamislive. Prevladavajuća misao vodilja tog vremena obilježena vjerom u sposobnost samostalnog reguliranja tržišta i špekulantsku utrku za profitom grubo je odudarala od stvarnosti. Sustavi gospodarske i financijske kontrole morali su naglo promijeniti smjer djelovanja i bili su iznenadno prisiljeni preuzeti odgovornost. Europska unija poduzela je mjere kako bi se ubrzala promjena prema snažnijem političkom upravljanju financijskim sustavima. To je sada potrebno dopuniti snažnijim ustrajanjem na građanskom upravljanju na temelju zajedničkih paradigmi participativne demokracije i održivosti, čime se stvaraju novi okviri za nadu, solidarnost i odgovornost za sve Europljane.

U vrijeme kada se kultura smatra sporednom a ne ključnom, postalo je teško međusobno ispričati i najjednostavniju priču, a kamoli uvjerljivo predstaviti misao vodilju o vrijednostima na kojima se temelji naše društvo. Međutim, sada je trenutak za uvjerljive misli vodilje a ne za statističko izračunavanje.

OD PREPORODA DO KOZMOPOLITIZMA

Europi je potreban društveni paradigmatski pomak, zapravo, ništa manje nego „novi preporod". Spomenom pojma prisjećamo se revolucionarnih razmišljanja iz 15. i 16. stoljeća. Bilo je to vrijeme kada su društvo, umjetnost i znanost protresli uspostavljeni red i postavili temelje današnjeg društva znanja. Europa ima potrebne resurse da bude predvodnica takvog doba. Osim toga Europa mora postati predvodnica održivog življenja te pokretačka i inspirativna snaga koja će određivati i provoditi svjetske ciljeve održivog razvoja. To se mora postići ne samo brigom za biološku raznolikost, već i za kulturnu raznolikost i pluralizam.

Ne umanjujući značaj gospodarskog i financijskog zakonodavstva, hitno je potrebno ponovno odrediti težišta europskog političkog tijela i Europa mora potvrditi da je kultura glavni izvor inspiracije i energije za društveno i političko tijelo Europe.

- **Europa je političko tijelo** i potrebne su mu prirodne, tehničke i društvene znanosti kako bi se pronašla inovativna rješenja za smanjenje razine i količine potrošnje energije, potakla uporaba obnovljive energije, razvili ili ponovno otkrili lijekovi, terapije i načini života koji poboljšavaju dobrobit čovječanstva. Tehnologija treba postati produžena ruka kreativnosti i društva.

- **Europa je političko tijelo** kojemu je potrebna umjetnost kako bi se došlo do novih i radikalnih načina mišljenja kojima će se istančati njegova moć zapažanja. Suvremena umjetnost izvorno je bila europska pojava koja je inspiraciju crpila iz drugih izvaneuropskih kultura. Ona je povezivala umjetničke pokrete diljem kontinenta koji su imali zajedničku sklonost prema raznolikosti i želju za emancipacijom.

- **Europa je političko tijelo** koje treba prepoznati vrijednosti kulturne baštine, materijalne i nematerijalne. Europska baština nije stvorena samo kroz više naraštaja nego i diljem različitih društava i područja. Kulturna baština otkriva što je tijekom vremena značilo biti Europljaninom. Ona je moćan instrument koji pruža osjećaj pripadnosti među građanima Europe.

Europa je političko tijelo koje svojim građanima iznova mora otkriti kozmopolitizam kako bi oslobodilo svoj puni potencijal, što uključuje stvaranje dinamičnih i kreativnih urbanih okruženja te zdrave konkurencije među gradovima. Europski gradovi moraju postati više nego urbani centri i trebaju nastojati postati prijestolnice kulture i povećati kvalitetu života svih Europljana. Zašto ne bismo počeli razmišljati o Europi kao jedinstvenom velegradu koji je umrežen sredstvima prijevoza i komunikacije?

Europa je političko tijelo koje mora u potpunosti pokrenuti „meku silu" ne samo diljem kontinenta nego i izvan svojih granica i tako postati međunarodni partner vrijedan poštovanja koji promovira novi globalni model društva utemeljen na etičkim, estetskim i održivim vrijednostima.

Kako bi ovo novo političko tijelo zaživjelo, potrebno je preuzeti veliku zajedničku odgovornost:

- Europi su potrebni hrabri, dosjetljivi i prosvijetljeni politički lideri koji govore i razumiju jezik Europe kao političkog tijela nadahnutog i osnaženog kulturom.

- Europi su potrebni umjetnici i znanstvenici, nastavnici i novinari, povjesničari i sociolozi, poduzetnici i državni službenici koji su spremni izaći iz svojih okvira i preuzeti nove odgovornosti prema Europi kao političkom tijelu.

- Konačno, Europi su potrebni građani koji će podići svoje glasove i podijeliti svoje priče i brige na raspravama u europskom javnom prostoru. Neka ove misli vodilje odrede što to znači biti Europljanin u 21. stoljeću.

Kao umjetnici, intelektualci i znanstvenici, imamo zadaću iznijeti misao vodilju iz naše perspektive za koju smo uvjereni da će potaknuti raspravu o budućnosti Europe. Preporod i kozmopolitizam dva su kulturološka ideala kojima težimo i koje smatramo neizostavnim dijelom Europe danas i u budućnosti.

ČLANOVI KULTURNOG ODBORA PROJEKTA „NOVA VIZIJA EUROPE"

Kathrin DEVENTER - Paul DUJARDIN - Olafur ELIASSON - Rose FENTON - Cristina IGLESIAS - Michal KLEIBER - György KONRAD - Rem KOOLHAAS - Yorgos LOUKOS - Peter MATJASIC - Jonathan MILLS - Michelangelo PISTOLETTO - PLANTU - Sneska QUAEDVLIEG-MIHAILOVIC - Thomas SEDLACEK - Luísa TAVEIRA

SLUŽBENO WEB-MJESTO : http://ec.europa.eu/debate-future-europe/new-narrative